

דף צח.

עין משפט א.

הו"מ פימן עה סעיף יג.

יג טז. מנה הלוייתך והרי עד אחד¹, והשני אומר כן הוא אבל פרעתין², או שאמר אתה חייב לי ממקום אחר כנגד אותו מנה, אם העד מעיד שלא פרעו ולא זזה ידו מתוך ידו, או שהוא תוך זמנו, וכן אם טען תחילה להד"ם, ואח"כ הוציא עליו עד אחד וחזר ואמר פרעתי³, בכל אלו הרי הוא מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם^ט.

יז הגה: במקום שיכול לומר פרעתי¹ או החזרתי לא אמרינן בו מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, שנאמן במיגו.

יח יג. טענו חטפת ממני חפץ ויש לו עד על כך שחטפו², והוא משיב

1. רמב"ם פ"ד מהלכות טוען הלכה ח'.

2. דין פרעתין, לא נמצא ברמב"ם כי אם בהוחזק כפרן, וכבר תמהו הסמ"ע והב"ח על דברי המחבר שנקט גם פרעתין שהרי אפי' היו ב' עדים נגדו ואמר פרעתין נאמן בהיסת, דהמלוה חבירו בעדים א"צ לפורעו בעדים וא"כ בעד אחד שמעיד שהלוהו ולא פרעו ישבע להכחישו, והש"ך בס"ק ל"ז כתב שהמחבר מדבר בפרעון שאינו נאמן עליו אלא במיגו, כגון שטוען מחלת לי או נתת לי במתנה וכיוצא בזה, דבכה"ג אינו נאמן אלא במיגו דפרעתי, וע"כ כשהעד מעיד שלא פרע הו"ל מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, וסיים הש"ך שזה דין אמת.

ובבאר הגולה בס"ק ח' תירץ בענין אחר. אך הב"ח כתב שטעות סופר נפלה בדברי המחבר. ח. בתשובת הרשב"א שהובא בב"י נראה שחולק על דין זה, וס"ל דכיון שאפי' בשני עדים לא נתחייב ממון אלא מתוך שהוחזק כפרן, א"כ בעד אחד לא הוי מחוייב שבועה שאינו יכול ומשלם, ש"ך ס"ק ל"ח. וכתב הט"ז בס"י ע"ט סעיף ט' דלדברי המחבר דוקא אם הודה לדברי העד מיד, אבל אם לא הודה לו אלא בשעה שבא לישבע חזר ואמר לויתני ופרעתי נשבע ונפטר.

ט. מ"מ יכול להשביעו אח"כ היסת ש"ך ס"ק ל"ט.

י. בסמ"ע ס"ק ל"ג כתב דהיינו שאין העד מעיד שלא זזה ידו מתוך ידו, שאז יכול לומר פרעתי, ונאמן ג"כ לומר יש לי בידו כנגדו במיגו דפרעתי, ודלא כריב"ם אבל הש"ך בס"ק מ' השיג עליו.

כ. עובדא דנסכא דר' אבא בתרא ל"ג ע"ב. והטעם שמחוייב שבועה ואינו יכול לישבע הוא, הגם שאין העד מעיד שחטף דבר שאינו שלו, מ"מ כיון שהוא בעצמו הודה שחטפו, והתורה האמינתו לאחד כשניים, אם לא שישבע כנגדו, והרי כאן מודה לעדותו ואינו יכול לישבע, מש"ה משלם.

ומה שלא נאמן במיגו שלא היה אומר לא חטפתי, משום שהיה צריך להכחיש העד ולישבע נגדו, כ"כ בתוס' בחזקת הבתים ל"ד ע"א ד"ה הוי בשם ר"י.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

ודאי חטפתי אבל שלי חטפתי, הרי הוא מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם ל.

הגה: וי"א דוקא שהעד מעיד שלא בא לידו בתורת משכון, אבל אם העד מעיד שבא לידו בתורת משכון ואינו זוכר כמה הלוח עליו, המלוה נאמן בשבועתו לומר כמה הלוח עליו, ולא אומרים מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע וישלם. הואיל ובא לידו החפץ בדין ב, ויש חולקין.

יט. מנה לי בידך, והנתבע אומר אין לך בידי אלא חמשים, והשאר איני יודע, הרי זה מתוך שאינו יכול לישבע משלם ב, והתובע אינו צריך לישבע אלא אם ירצה הלוח יחריס סתם על כל מי שנוטל ממנו שלא כדין. ואם השיבו חמשים לויתי ממך ופרעתך, וחמשים האחרים איני יודע אם לויתי, ישבע היסת שפרע החמשים, ושאינו יודע מחמשים שתבעו בהם ע.

ח"מ סימן שמה פ"א א

עין משפט ב.

עין לעיל דף צז: עין משפט ג

ועוד כתבו התוס' שם בשם ריב"ם, דאע"ג דהוי מיגו מעליא, מ"מ כיון שהתורה האמינתו לעד אחד לענין שבועה, מוכרח הוא לישבע נגדו או לשלם. ש"ך ס"ק מ"ג. וכתב הסמ"ע בס"ק ל"ד מה שאינו נאמן לומר שלו הוא במיגו דהחזרת, הטעם כמו שכתב ה"ה דהגזול מחבירו אינו נאמן לומר החזרתי אלא בעדים, או שהמדובר שראוהו בידו בשעת התביעה, או שאמר העד לא זזה ידי מתוך ידו. ועיין בסי' שס"א בסופו דנקטינן שגזולן אינו צריך להחזיר הגזילה בעדים.

ל. ה"ה באין עד אחד תבעו ע"פ כתב ידו שיש בו נאמנות והוא מקויים בעד אחד וטוען עליו פרעתי, כיון שאינו נאמן אלא במיגו דמזוייף הו"ל מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם ש"ך ס"ק מ"ב.

ואם יש לו עד המסייעו ששלו חטף, עיין בקצות פ"ז ס"ק ט' דמהני.

מ. הרשב"א בתשובה ח"א סי' אלף מ' וסי' תתקצ"ח. והחולקים הם תשובת הרמב"ן בתשובות במיוחדות סי' פ"ד.

נ. רמב"ם בפ"ד מטוען דין ז'. ממירא דרבא מציעא צ"ח. וכתב בפעמוני זהב דה"ה אם אמר הילך על החמשים פשוט דזה פוטרו משבועה מן התורה, וישבע היסת על השאר שאינו יודע ופטור וכן פסק הרמ"א בסי' רצ"ח סעיף ב', וכ"כ הש"ך בסי' שד"מ ס"ק א', וכן כתב רש"י במציעא צ"ח ד"ה קא משכחתי וכו'...

ס. אפי' אחר הפרעון שהרי אין טוען ברי ש"ך ס"ק מ"ו.

ע. כתב הב"י פשוט הוא, וה"ה אם השיבו איני יודע שאני חייב לך כלום כי אם חמשים, ישבע כדבריו ופטור. ב"י בשם מצאתי כתוב.

עין משפט ג.

ח"מ סימן שמה פעיף ב

ב. ה"ה מסר לו שלוש פרות שתיים שאולות ואחת שכורה, והמשאיל אומר שתיים השאולות הן שמתו ואתה חייב, והשואל אומר שאולה אחת מתה ודאי אבל השניה איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע **ב** שהרי אומר איני יודע משלם השתים.

דף צח:

עין משפט א.

ח"מ סימן שדמו פעיף ד

עין לעיל דף צז: עין משפט ז.ח.ט.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן שמו פעיף יד.טו

יד. טז. שאלה בבעלים ואח"כ שכרה שלא בבעלים פטור שהשכירות תלוי בשאלה **ז**, אבל אם שכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים, או שאלה בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים, או ששכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים כל אלו ספק **ק** שמירה בבעלים הוא.

הגה: וי"א **ר** דאם שכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים מקרי שמירה בבעלים.

טו. יז. י"א דאם שכרה בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים גם בפעם

פ. גם זה מודה במקצת ואינו יכול לישבע ומשלם. שם במשנה.

צ. בעיא בגמ' בצ"ח ע"ב ע"ד את"ל ופסק ברמב"ם בפ"ב משאלה הלכה י' כדרכו בכל הגמ' לפסוק כאם תמצא לומר, ופירש רש"י שאלה בבעלים, וקודם שהחזירה חזר ושכרה ממנו ובשעת השכירות לא היה עמו במלאכתו ונגנבה או אבדה ופשט דהשכירות האחרונה תלויה בשאלה הראשונה שהיתה בבעלים ופטור.

ק. ואי תפס לא מפקינן מיניה. כ"כ הב"י והב"ח וטעות סופר בטור, אבל הש"ך בס"ק י' כתב דאין טעות סופר בטור ומפקינן מיניה, כיון שזה עלה בתיקו ובכה"ג לא מהני תפיסה.

ר. טור בשם הרא"ש. בב"מ פ"ח סי' י"א. ותמה על כך בב"י דאין דרכו של הרא"ש לפסוק כן, ע"ש.

השניה יש לה דין בבעלים כמו הראשונה ^ש, אבל אם בראשונה שכרה שלא בבעלים ובשניה שכרה בבעלים אין הראשונה גוררת השניה להיות שלא בבעלים ^ת אלא השניה בבעלים.

עין משפט ד. חו"מ סימן שמ סעיף ה

ה ז. השואל פרה מחבירו, והמשאיל שלחה לו ביד בנו או ביד שלוחו או ביד עבדו של המשאיל או של השואל ומתה קודם שתכנס לרשות השואל הרי זה פטור ^א. ואם אמר לו השואל שלחה לי ביד בני או ביד עבדי או ביד שלוחי וכן ביד בנך או עבדך העברי ^ב או שלוחך, וכן אם אמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בנך או עבדך או ביד שלוחך וכן ביד בני או שלוחי או עבדי העברי ואמר לו השואל שלח ושלחה ומתה בדרך הרי זה חייב.

עין משפט ה. חו"מ סימן שמ סעיף ה

ה י. ה"ה בשעה שמחזירה השואל לבעלים אם שלחה ביד אחר ומתה קודם שתגיע לרשות המשאיל חייב שעדיין היא ברשות השואל.

הגה: י"א דה"ה אם החזירה ליד אשת המשאיל ונאנסה בידה חייב ^א. ועיין בס"י רצ"א-כ"א.

ש. טור וכ"כ התוס' שם בצ"ח ע"ב ד"ה שאלה.

ת. שם בתוס' דגזירת הכתוב היא דכל היכא דאיכא בעלים פטור. ולא נאמר כיון שתחילתו בלא בעלים אע"פ שאח"כ השכירה והמיתה היה בבעלים חייב, דנחשב הכל כשכירות אחת והרי תחילתו שלא בבעלים, קמ"ל כיון שכלו ימי שכירות הראשונה, והו"ל כשכירות חדשה בבעלים ופטור, ואף דאם הראשונה היתה בבעלים והשניה שלא בבעלים אמרינן דהכל בבעלים ופטור, כ"כ הסמ"ע בס"ק כ"ה מהטור דבשומרים הולכים להקל. **א.** ממשנה בב"מ צ"ח ע"ב.

ב. כשמואל בדרך צ"ט והלכתא כשמואל בדיני, ואם היה השליח מי שאינו בר שליחות כגון חש"ו או גוי, עיין בביאורים ס"ק י"א, והוא באמר לו השואל שלח בידם, ועיין שם אם יכול לחזור בכה"ג.

ג. ואע"ג דכל מפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד כמו בס"י רצ"א סעיף כ"א, שואל דכל הנאה שלו שאני. סמ"ע ס"ק י"ב. וכתב בביאורים ס"ק י"ג דלא נפטר רק בנושאת ונותנת שיכולה לעסוק בנכסים, אבל אם אשתו אינה עוסקת בנכסיו רק מאמינה בנכסיו חייב, אבל בפקדון אף במאמינה בלבד נפטר.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ח יא. שלחה מדעת המשאיל ע"י אחר ומתה פטור, שלחה ביד עבדו הכנעני אע"פ שאמר לו המשאיל שלחה אם מתה בדרך חייב, שיד העבד כיד רבו השואל ועדיין לא יצאה מיד השואל.

במד"א כשהחזירה תוך ימי שאילתה ^ד אבל אם החזירה אחר ימי שאלתה יצתה מדין שאלה והרי הוא כשומר שכר ^ה עליה. ה"ה אם היא עדיין בביתו של השואל כיון שעברו ימי שאלתה יצאה מדין שואל והרי הוא שומר שכר.

הגה: ואם אמר לו שלח, ועד שלא הספיק לשלוח מת המשאיל ^ו, לא ישלח דהרי נפלה לפני היתומים, ואם שלח ספק הוא אם חייב באחריותה ^ז.

- ד. מימרא דרפרם בר פפא אמר רב חסדא שם בפ"א ע"א.
- ה. הואיל ונהנה בשאלתה מהני להיות שומר שכר עד שתגיע ליד הבעלים כך פשטא הגמ' שם.
- ו. ממדכי פ' השואל סי' שע"ה, וכך פי' בבאר הגולה היינו מת המשאיל.
- ז. שם במדכי סי' שע"ו.